

Nadzorni svet in njegove glavne pristojnosti po ZGD-1

V skladu z 281. členom ZGD-1 je glavna funkcija nadzornega sveta, da nadzoruje vodenje poslov družbe. Nadzorni svet lahko pregleduje in preverja knjige in dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari. Nadzorni svet lahko od uprave zahteva kakršnekoli informacije, potrebne za izvajanje nadzora. Če statut družbe tako določa, lahko te informacije zahteva tudi vsak posamezen član nadzornega sveta, uprava pa pošlje zahtevane informacije nadzornemu svetu kot organu.

Nadzorni svet lahko skliče skupščino. Nadzorni svet da skupščini predlog za imenovanje revizorja, ki mora temeljiti na predlogu revizijske komisije, če je le ta ustanovljena. Vodenje poslov se ne more prenesti na nadzorni svet. Statut ali nadzorni svet lahko določi, da se smejo posamezne vrste poslov opravljati le z njegovim soglasjem. Če nadzorni svet zavrne soglasje, lahko uprava zahteva, do o soglasju odloči skupščina. Za sklep, s katerim skupščina da soglasje, je potrebna večina najmanj treh četrtin oddanih glasov. V skladu z 282. členom ZGD-1 mora nadzorni svet preveriti sestavljeno letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ju je predložila uprava. Vsak član nadzornega sveta oziroma revizijske komisije ima pravico pregledati in preveriti vse podlage za letno poročilo, ki mu jih je potrebno na njegovo zahtevo predložiti, če nadzorni svet ne odloči drugače. Nadzorni svet mora o ugotovitvah preveritve iz prejšnjega odstavka sestaviti pisno poročilo za skupščino. V poročilu mora navesti, kako in v kakšnem obsegu je preverjal vodenje družbe med poslovnim letom. Če je k letnemu poročilu priloženo tudi revizorjevo poročilo, mora nadzorni svet v svojem poročilu zavzeti stališče do njega. Na koncu poročila mora nadzorni svet navesti, ali ima po končni preveritvi k letnemu poročilu kakšne pripombe in ali letno poročilo potrjuje. Če nadzorni svet potrdi letno poročilo, je sprejeto. Nadzorni svet mora v enem mesecu od predložitve sestavljenega letnega poročila svoje poročilo izročiti upravi, sicer mora uprava nadzornemu svetu nemudoma postaviti dodaten rok, ki ne sme biti daljši od enega meseca. Če nadzorni svet tudi v dodatnem roku ne izroči poročila, se šteje, da ga ni potrdil. V skladu z 279. členom ZGD-1 lahko nadzorni svet imenuje eno ali več komisij, na primer revizijsko komisijo, komisijo za imenovanje in komisijo za prejemke, ki pripravljajo predloge sklepov nadzornega sveta, skrbijo za njihovo uresničitev in opravljajo druge strokovne naloge. V družbi, s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, mora nadzorni svet oblikovati revizijsko komisijo. Komisija ne more odločati o vprašanjih, ki so v pristojnosti nadzornega sveta. Če nadzorni svet imenuje revizijsko komisijo, mora biti vsaj en član komisije neodvisen strokovnjak in usposobljen za računovodstvo ali revizijo. Ostali člani revizijske komisije so lahko le člani nadzornega sveta.

Naloge revizijske komisije so:

- Spremljanje postopka računovodskega poročanja,
- Spremljanje učinkovitosti notranje kontrole v družbi, notranje revizije, če obstaja, in sistemov za obvladovanje tveganja,
- Spremljanje obvezne revizije letnih in konsolidiranih računovodskih izkazov,
- Pregledovanje in spremljanje neodvisnosti revizorja za letno poročilo družbe, zlasti zagotavljanja dodatnih nerezizijskih storitev,
- Predlaganje nadzornemu svetu imenovanje kandidata za revizorja letnega poročila družbe,
- Nadzorovanje neoporečnosti finančnih informacij, ki jih daje družba,
- Ocenjevanje sestavljanja letnega poročila, vključno z oblikovanjem predloga za nadzorni svet,
- Sodelovanje pri določitvi pomembnejših področij revidiranja,

- Sodelovanje pri pripravi pogodbe med revizorjem in družbo,
- Opravljanje drugih nalog, določenih s statutom ali sklepom nadzornega sveta, in - Sodelovanje z revizorjem pri opravljanju revizije letnega poročila družbe, še zlasti z medsebojnim obveščanjem o glavnih zadevah v zvezi z revizijo.

Pri delu revizijskih komisij priporočamo uporabo priporočil za revizijske komisije, ki jih je izdalo Združenje nadzornikov Slovenije in ki so na voljo na njihovi spletni strani. V skladu z 272. členom ZGD-1 mora uprava vsaj enkrat v četrletju poročati nadzornemu svetu o načrtovani poslovni politiki in drugih načelnih vprašanih poslovanja, donosnosti družbe, še posebej donosnosti lastnega kapitala, poteku poslov, še posebej prometu in finančnem stanju družbe in poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe. Nadzorni svet lahko zahteva poročilo tudi o drugih vprašanih. Uprava mora obveščati nadzorni svet o vprašanih, ki se nanašajo na poslovanje družbe in z njo povezanih družb. Nadzorni svet lahko od uprave kadarkoli zahteva poročilo o vprašanih, ki so povezana s poslovanjem družbe in pomembneje vplivajo na položaj družbe ali je zanje razumno pričakovati, da bodo pomembneje vplivale nanje. Nadzorni sveti družb s kapitalskimi naložbami države v skladu s Kodeksom upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države:

Kodeks upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije (v nadaljevanju: Kodeks), ki ga je sprejel SOD med drugim vsebuje tudi priporočena načela, postopke in merila za ravnanje članov organov nadzora družb s kapitalskimi naložbami države. Ker Kodeks povzema dobre prakse korporativnega upravljanja, si SOD prizadeva, da bodo tudi družbe sprejele Kodeks tako, kot določa veljavna zakonodaja. V skladu s 67. točko Kodeksa morajo imeti nadzorni sveti družb s kapitalskimi naložbami države potrebna pooblastila in kompetence ter biti objektivni in samostojni pri izvajanju funkcije nadzora nad upravo in poslovanjem družbe. Svoje naloge so dolžni opravljati pošteno in odgovorno.

Nadzorni svet je dolžan izvajati svojo funkcijo nadzora nad poslovanjem družbe v skladu z zakoni in ustanovitvenimi akti družbe. V strateških kapitalskih naložbah je nadzorni svet dolžan spremljati in nadzorovati tudi izvajanje strateških ciljev družb. Nadzorni svet ima pooblastilo za imenovanje in razrešitev članov in predsednika uprave po lastni presoji skladno z interesi družbe. Nadzorni sveti družb s kapitalskimi naložbami države, ki po ZGD-1 izpolnjujejo kriterije za velike družbe, naj imenujejo revizijsko komisijo ter po potrebi druge komisije. Revizijska komisija naj ima pristojnosti skladne z ZGD-1 ter Kodeksom upravljanja javnih delniških družb. Če je imenovana kadrovska komisija, naj ta nadzorni svet podpira pri imenovanju, nagrajevanju ter odpoklicu članov uprav. Član kadrovske komisije naj bo najmanj en zunanji strokovnjak.

Pri imenovanju članov uprave člani nadzornega sveta nosijo polno odgovornost za strokovnost in skrbnost odločitve, pri čemer niso in ne morejo biti vezani na navodila kogarkoli, niti SOD, kar velja tudi za družbe z omejeno odgovornostjo s kapitalsko naložbo, kjer je ustanovljen nadzorni svet. V skladu s priporočilom Kodeksa naj bi nadzorni sveti vsako leto opravili postopek vrednotenja učinkovitosti dela nadzornega sveta. Nadzorni svet v okviru postopka vrednotenja učinkovitosti dela oceni svojo sestavo, poslovanje, potencialna nasprotja interesov posameznih članov ter delovanje posameznih članov in nadzornega sveta kot celote in tudi sodelovanje z upravo družbe.

Postopek vrednotenja učinkovitosti dela nadzornega sveta se izvede skladno s priporočili dobre prakse na tem področju in pri njem se po potrebi uporabi storitve zunanjega strokovnjaka. O izvedbi in poteku postopka vrednotenja učinkovitosti dela nadzornih svetov se informirajo tudi delničarji. Nadzorni svet na podlagi rezultatov postopkov ocenjevanja oblikuje akcijski načrt za izboljšanje svojega delovanja, pravočasno sprejme ustrezne nadaljnje ukrepe in ugotovitve ocenjevanja upošteva pri delovanju in oblikovanju predlogov za skupščino. Za vrednotenje učinkovitosti dela nadzornega sveta priporočamo

priročnik za vrednotenje učinkovitosti nadzornih svetov, kot ga je izdalo Združenje nadzornikov Slovenije, katerega tekst je na voljo na njihovi spletni strani.

Naloge in odgovornost članov nadzornega sveta:

Člani nadzornega sveta morajo ravnati s skrbnostjo vestnih in poštenih gospodarstvenikov ter izključno v korist družbe. Pri tem so dolžni upoštevati priporočila dobrih praks in kodeksov, ki so jih družbe sprejele. Dolžnost skrbnega ravnanja vključuje dolžnost osebnega sodelovanja v delu nadzornega sveta, skrb za pravilno in pravočasno delovanje nadzornega sveta, dolžnost zahtevati ustrezna poročila od uprave in se z njimi seznaniti, oceniti primernost kandidatov za člane uprave in spremljati delo uprave in opozarjati na morebitne nepravilnosti. V koncernskih družbah so člani nadzornega sveta obvladujoče družbe odgovorni tudi za nadzor nad upravo obvladujoče družbe, ki posredno vpliva tudi na vodenje odvisne družbe. Nadzor nadzornega sveta obvladujoče družbe se glede zakonitosti in gospodarnosti poslovanja ter glede skladnosti poslovanja s sprejeto poslovno politiko koncerna nanaša na celoten sistem povezanih družb, ki se odraža v delovanju obvladujoče družbe. Nadzorni svet si mora v navedenem smislu pridobiti poleg informacij o družbi še ustrezne informacije o poslovanju z njo povezanih družb.

V skladu z 263. členom ZGD-1 morajo člani nadzornega sveta pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovne skrivnosti družbe. Člani nadzornega sveta so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki je nastala kot posledica kršitve njihovih nalog, razen če dokažejo, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

V skladu z Zakonom o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) mora nadzorni svet pri izvajanju svojih pristojnosti in odgovornosti za opravljanje nadzora nad vodenjem poslov družbe redno preverjati ali je družba kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna in ali poslovodstvo ravna v skladu s pravili 2. poglavja navedenega zakona, ki ureja finančno poslovanje družb. Člani nadzornega sveta so družbi solidarno odgovorni za škodo, ki jo je imela zaradi kršitve njihovih obveznosti. Člani nadzornega sveta so prosti odškodninske odgovornosti, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s profesionalno skrbnostjo poslovno finančne stroke in stroke upravljanja podjetij.

Člani nadzornega sveta morajo v sklopu njihovega delovanja v nadzornem svetu še posebej skrbno nadzirati, ali poslovodstvo zagotavlja redno izvajanje ukrepov upravljanja likvidnostnih tveganj, kapitalske ustreznosti in druge ukrepe upravljanja tveganj, ki so po pravilih poslovno finančne stroke potrebni in primerni glede na vrsto in obseg poslov, ki jih družba opravlja. Pri tem lahko poleg pravil ZFPPIPP smiselno uporabljajo tudi pravila in postopke upravljanja s tveganji, kot jih je sprejel Svet Banke Slovenije za banke in hranilnice in so bila objavljena v Ur. l. RS, št. 135/06, 28/07, 104/07 in 85/10.

Nadzorni svet ima pomembno in odgovorno vlogo v postopkih, ki se vodijo v družbi zaradi nastopa insolventnosti družbe. V teh primerih je dolžan dosledno upoštevati določbe ZFPPIPP, pri čemer pa je ena od njegovih ključnih nalog, da poda mnenje o poročilu poslovodstva o ukrepih finančnega prestrukturiranja družbe. Navedeno mnenje mora vključevati presojo nadzornega sveta ali je družba insolventna in o potrebnosti in ustreznosti predlaganih ukrepov. V primerih, določenih v 43. členu ZFPPIPP so člani nadzornega sveta odgovorni upnikom za škodo, ki so jo le ti imeli, ker v stečajnem postopku niso dosegli polnega plačila, če je bil nad družbo začel stečajni postopek in če obstaja eden od pogojev, navedenih v 43. členu ZFPPIPP. Člani nadzornega sveta morajo biti neodvisni in samostojni pri svojem delu. Člani nadzornega sveta morajo ves čas paziti, ali izpolnjujejo pogoje za članstvo v nadzornem svetu, ki jih določa ZGD-1 v 255. in 273. členu.

Član nadzornega sveta je lahko vsaka poslovno sposobna fizična oseba, razen oseba, ki:

- je že član drugega organa vodenja ali nadzora te družbe;
- je bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper gospodarstvo, zoper delovno razmerje in socialno varnost, zoper pravni promet, zoper premoženje, zoper okolje, prostor in naravne dobrine. Ta oseba ne sme biti član nadzornega sveta pet let od pravnomočnosti sodbe in dve leti po prestani kazni zapora;
- ji je bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica, in sicer dokler traja prepoved;
- je bil kot član organa vodenja ali nadzora družbe, nad katero je bil začet stečajni postopek, pravnomočno obsojena na plačilo odškodnine upnikom v skladu z določbami zakona, ki ureja finančno poslovanje podjetij, o odškodninski odgovornosti, in sicer še dve leti po pravnomočnosti sodbe.

Član nadzornega sveta prav tako ne more biti:

- Član uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe;
- Prokurist ali pooblaščenec te družbe;
- Član uprave druge kapitalske družbe, v katere nadzornem svetu je član uprave te družbe;
- Oseba, ki je član nadzornega sveta ali upravnega odbora že v treh družbah;
- Oseba, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa statut. Če član nadzornega sveta ne izpolnjuje več zakonskih pogojev, oziroma iz drugih razlogov ne more več neodvisno in samostojno opravljati svoje funkcije, je dolžan to nemudoma sporočiti in odstopiti z mesta člana nadzornega sveta.

Dolžnost vsakega člana nadzornega sveta je, da se nenehno izobražuje, saj lahko le s kvalitetnim strokovnim znanjem tudi kvalitetno izpolnjuje svoje naloge. Pri tem želimo še posebej opozoriti na programe izobraževanja, ki jih brezplačno za nadzornike državnih družb organizira Slovenska odškodninska družba, d. d.

Član organa vodenja ali nadzora, prokurist in izvršni direktor delniške družbe ter poslovodja, član nadzornega sveta in prokurist družbe z omejeno odgovornostjo se morajo v skladu s 1. odst. 38. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) izogibati kakršnemukoli nasprotju njegovih interesov ali dolžnosti z interesi ali dolžnostmi družbe, ki jo vodi ali nadzira. Nasprotje interesov osebe iz prvega odstavka omenjenega člena obstaja, kadar je nepristransko in objektivno opravljanje nalog ali odločanje v okviru izvajanja funkcije ogroženo zaradi vključevanja osebnega ekonomskega interesa, interesa družinskih članov ali zaradi posebne naklonjenosti ali kakršnih koli drugih interesov povezanih z drugo fizično ali pravno osebo. Zakonodajalec je z 4., 5. in 6. odst. 38.a člena ZGD-1 želel zagotoviti preglednost pri sklepanju pravnih poslov, pri katerih obstaja tveganje sledenja lastnim ekonomskim interesom. Urejen je tudi odškodninski vidik, saj morebitna skupščinska odločitev o soglasju za sklenitev pravnega posla ne izključuje odškodninske odgovornosti poslovodje.

Tudi določba 41. člena ZGD-1 ureja enega od vidikov dolžnosti zvestobe družbi, in sicer prepoved konkurence za direktorje, kar pomeni, da ne smejo sodelovati niti kot člani organov niti kot družbeniki, poslovodje ali komplementarji pa tudi ne kot delavci v katerikoli družbi ali kot podjetniki, če gre za družbo, ki je ali bi lahko bila v konkurenčnem razmerju z dejavnostjo prve družbe. ZGD-1 v 271. členu določa prepoved opravljanja pridobitne dejavnosti brez soglasja nadzornega sveta za člane uprave delniške družbe. V primeru kršitve prepovedi konkurence je predvidena odškodninska sankcija. Družba pa lahko od kršilca zahteva tudi, da ji prepusti posle, sklenjene na svoj račun, kot posle sklenjene za račun družbe ali da nanjo prenese koristi iz poslov, sklenjenih za svoj račun, ali da družbi odstopi svojo pravico do odškodnine.